

Federacinis terminologijos tinklas

ASTA MITKEVIČIENĖ

Lietuvių kalbos institutas

ORCID id: <https://orcid.org/0000-0001-5508-1555>

2020 m. birželio mėnesį pradėtas įgyvendinti tarptautinis projektas *Federacinis eTranslation TermBank tinklas* (angl. *Federated eTranslation TermBank Network*; Nr. 2019-EU-IA-0049), bendrai finansuojamas naudojantis Europos Sąjungos Europos infrastruktūros tinklų priemone. Šis dvejų metų trukmės projektas, galima sakyti, natūrali prieš kelerius metus vykdyto kito tarptautinio projekto – *eTranslation Termbank* (Nr. 2016-EU-IA-0122) – tęsa. Pastarajame projekte buvo rinkti terminijos išteklių visomis oficialiomis ES kalbomis, taip pat ir norvegų bei islandų, o tų išteklių duomenys naudojami Europos Komisijos mašininio vertimo *eTranslation* kokybei gerinti (plačiau žr. Pesliakaitė 2017). To projekto metu surinkti ir technologiškai sutvarkyti vieši terminijos išteklių prienami portale *eurotermbank.com* (žr. 1 pav.) ir ELRC-SHARE¹ saugykloje.

Naujojo projekto, trumpai vadinamo *FedTerm*, tikslas – išplėtoti federacinį *eTranslation TermBank* tinklą, leidžiantį ES valstybių narių organizacijoms ir institucijoms vietoje įsidięgti individualius *eTranslation TermBank* federacinius mazgus (angl. *federated nodes*). Tie mazgai bus susieti su centriniu mazgu, arba, paprastai sakant, centriniu terminų banku (*eTranslation TermBank*, kitaip *EuroTermBank*), o jų duomenys bus reguliariai sinchronizuojami. Tad naujausia ir atnaujinta daugiakalbė terminija pasieks didžiausią centralizuotą Europos kalbų terminų bazę *EuroTermBank*, kur kiekvienas vartotojas galės ieškoti terminų ir jų rinkinių. Terminijos išteklių per centrinį mazgą pateks į ELRC-SHARE saugyklą, tad jų duomenys galės būti naudojami jau minėtai mašininio vertimo sistemai *eTranslation*².

¹ ELRC – Europos kalbų išteklių koordinavimas – tai iniciatyva, kuria siekiama rinkti kalbos išteklius visose ES valstybėse narėse bei Islandijoje ir Norvegijoje. Surinkti duomenys kaupiami ELRC-SHARE saugykloje (<https://www.elrc-share.eu/>) ir naudojami *eTranslation* mašininio vertimo paslaugai.

² Beje, *eTranslation* vertykle, kuri vertinama dėl duomenų saugumo, gali nemokamai naudotis ir Lietuvos viešojo administravimo institucijos, mažos ir vidutinės įmonės, universitetų kalbų padaliniai, ES institu-

The screenshot shows the website interface for 'eTranslation TermBank terminology collections'. At the top, there is a navigation bar with 'eurotermbank FEDERATED NETWORK' logo, and links for 'Collections', 'Services', 'Participants Network', 'About', a search icon, and a 'Login' button. Below the navigation bar is a dark header with the title 'eTranslation TermBank terminology collections' and the subtitle 'Open terminology collections in European languages and wide range of domains'. A 'Collection count: 236' is displayed below the header. The main content area includes a search box labeled 'Filter collection list', a 'Filter' button, and a list of public collections. Each collection entry includes the collection name, a brief description, the entry count, and language codes.

Public collection	Entry count:	Language codes
A glossary of psychopathological terms and their characteristics An English-Maltese glossary in the field of psychopathology that contains terms and definitions. The glossary was compiled in 2014 as a part of a Master's thesis at the University of Malta.	160	MT 160 EN 158
Anyro Payment Card Terminology Bilingual payment card glossary.	77	SV 77 EN 44
Biochemistry Dictionary An Estonian-English dictionary in the field of biochemistry. The compiling of the dictionary was funded by the Estonian Ministry of Education and Research.	965	EN 965 ET 965

Vienas iš svarbiausių kalbamojo projekto rezultatų – atviras terminų tvarkybos priemonių rinkinys (angl. *terminology toolkit*), kurio kūrėja – kalbos technologijų bendrovė *Tilde* (Latvija). Jį institucijos ir organizacijos galės įsidiesti nemokamai. Tas priemonių rinkinys leis patogiai kaupiti, tvarkyti ir viešinti savos srities terminiją, dalytis terminijos ištekliais. Autorizuoti vartotojai galės lengvai kurti terminų rinkinius, juos pildyti, taisyti, importuoti ir eksportuoti terminologinius duomenis (.xlsx, csv, .tbx ir kt. failais), diskutuoti dėl atskirų terminų ir kt. (žr. 2–3 pav.). Taip terminų tvarkybos darbas taps patogesnis ir, tikėtina, patrauklesnis. Įdiegtas priemonių rinkinys bus registruotas federaciniame tinkle ir taps šio mazgu. Jeigu dėl vienokių ar kitokių priežasčių terminų išteklių kūrėjai ar turėtojai nenorėtų diegtis terminų tvarkybos priemonių rinkinio, jie vis vien galės skelbti ir dalytis savo terminijos ištekliais federaciniame tinkle – per vieną iš federacinio tinklo nacionalinių terminologijos portalų (federacinio tinklo mazgų), kurių projekto metu planuojama sukurti bent aštuonis.

cijų laisvai samdomi vertėjai ir kt., ji ypač tinka dalykiniams tekstams versti. Vertyklė pasiekama per <https://webgate.ec.europa.eu/etranslation/public/welcome.html>.

2 pav. Naujo terminų rinkinio kūrimas federaciniame mazge

The screenshot shows the 'Add new term collection' form on the Eurotermbank website. The form includes the following fields and options:

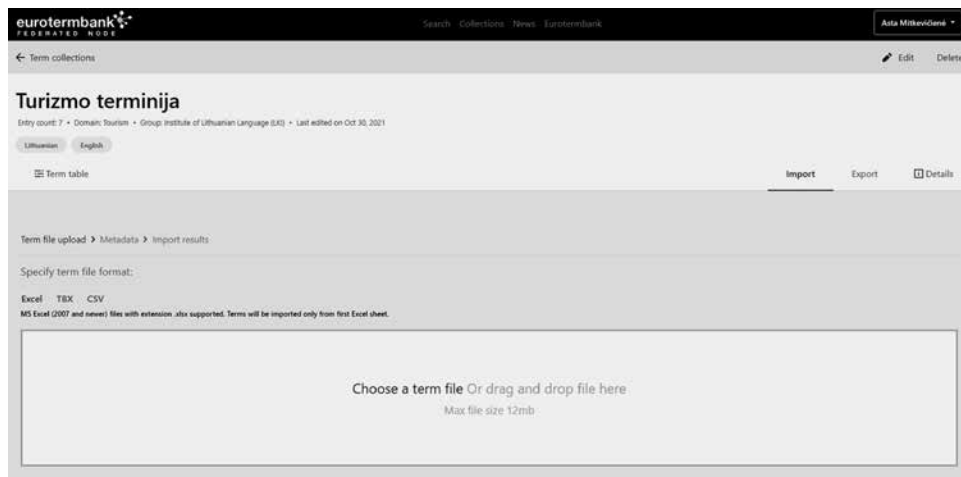
- Title***: A text input field with the placeholder 'Collection title'. Below it, a note states: 'Title should be at least 8 symbols long and not longer than 300 symbols'.
- Description**: A text area with the placeholder 'Purpose of collection, short description, not longer than 300 symbols'.
- Domain***: A dropdown menu with the option '-- Choose a domain --'. Below it, a note states: 'Please choose collection specific domain'.
- Default collection language***: A dropdown menu with the option '-- Pick a language --'. Below it, a note states: 'Choose default collection language'.
- Collection group***: A dropdown menu with the option 'Institute of Lithuanian Language (LKI)'. Below it, a note states: 'User group that will have access to this collection'.
- Privacy***: A dropdown menu with the option 'Private'. Below it, a note states: 'This collection will be available only to collection group participants'.

Prisijungti prie federacinio tinklo galima ir su jau egzistuojančia terminų baze, naudojant taikomojo programavimo sąsają (API).

Projektu *Federacinis eTranslation TermBank tinklas* skatinama dalytis terminijos ištekliais, didinamas jų pasiekiamumas, racionalizuojamas ir standartizuojamas terminų tvarkybos darbas.

Projekte, kurį koordinuoja jau minėta kalbos technologijų bendrovė *Tilde*, dalyvauja aštuonių šalių atstovai. Tai Lietuvių kalbos institutas (Lietuva), Kultūros informacinių sistemų centras (Latvija), Estų kalbos institutas (Estija), Švedijos standartų institutas bei Kalbos ir folkloro institutas (Švedija), Kopenhagos universitetas (Danija), Árnio Magnússonso islandų studijų institutas (Islandija), *TermNet* (Austrija) ir Josefo Stefano institutas (Slovėnija).

3 pav. Terminijos importavimo funkcija federaciniame mazge

Bendrai finansuojama naudojantis Europos Sąjungos Europos infrastruktūros tinklų priemone

Projektas *Federacinis eTranslation TermBank tinklas* (Nr. 2019-EU-IA-0049) bendrai finansuojamas naudojantis ES Europos infrastruktūros tinklų priemone.

ŠALTINIAI

<https://ec.europa.eu/cefdigital/wiki/display/CEFDIGITAL/eTranslation>.

<https://ec.europa.eu/inea/en/connecting-europe-facility/cef-telecom/2019-eu-ia-0049>.

<https://eurotermbank.com/>.

<https://www.european-language-grid.eu/expo-projects/federated-etranlation-termbank-network/>.

Pesliakaitė Eglė 2017: „eTranslation TermBank“ – naujas tarptautinis projektas Europos Komisijos automatinio vertimo kokybei pagerinti. – *Terminologija* 24, 205–209.

Gauta 2021-10-30

Asta Mitkevičienė
Lietuvių kalbos institutas
P. Vileišio g. 5, LT-10308 Vilnius
E. paštas asta.mitkeviciene@lki.lt